

KAPTÁR

XXIV. évf. 4. (123.) szám

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei könyvtárak híradója

2015.

Könyvtárosok, ha találkoznak...

Könyvtárosok, ha találkoznak

Bálint István:
Emlékezünk...
Őriznünk kell...

Szurmay Ernő:
A szolnoki irodalom
sanyarú sorsú poétája:
Pataki Joachim

Négyesi Ildikó:
Visszavonult szakemberek
adják át tudásukat

Engel Aranka:
Könyvklakók

Baliné Bazsó Mária:
Népmese a könyvtárban

Herczeg László:
Dragomán György és Szabó
T. Anna könyvtárunkban

Kalotainé Gacov Szerafina:
A könyvtárosok és a
fejlesztő bibliotériapia...

Balázs Ildikó:
Könyvtári cirkusz –
Világszám!

Szabó Ferencné:
Cimbora klub
Törökszentmiklóson

Rékasy Ildikó (1938-2015)

Azon túl, hogy mosolygós csoportkép születik, sok, sok emlék felidéződik, még írások is születnek... Bálint István könyvtáros tanár írásával kezdünk, mert ő az emlékezését a találkozó elé szánta.

Egy másik írás Szurmay Ernőtől érkezett, melyben Pataki Joachimra, a szolnoki irodalom sanyarú sorsú poétájára emlékeznek.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szervezete már az 5. alkalommal szervezte meg a megyebeli nyugdíjas könyvtárosok találkozóját a résztvevők nagy örömeire.

A kulturális programot követően, melyet a lánykori nevén Könyvtárosok Kórusa, ma már a BibliotéKar nevet viselő formáció biztosított, Némethné Matastik Magdolna elnök asszony rövid beszámolóban ismertette az egybegyűlt kollégákkal a szervezet elmúlt egy évének eseményeit. Ezután kötetlen beszélgetés, falatozás várt mindenkire.

2016-ban is sor kerül a programra!

(szerk.)

Emlékezzünk...

... az 1950-60-as évek módszertanos könyvtárosainak eredményes munkájára: *Mementó a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szervezete 2015. október 5-i találkozója elé.*

Az 1955. év elején a Karcagi Városi könyvtár vezetője a budapesti ELTE bölcsészkarán végzett Hegyesi Julianna füzesgyarmati születésű, magyar-könyvtár szakos tanár-könyvtáros lett megyei javaslatra.

A karcagi tanács és pártvezetés fenntartással és pártideológiai igényekkel fogadta az új könyvtárvezetőt.

Feltűnt, hogy hetipiacos napokon egyre többen keresik fel az akkor még Beloiannisról elnevezett könyvtárat. Hamarosan tanácsi beszámolóra hívták Hegyesi Juliannát a PR-ről. A közönség kapcsolatok építéséről értekező könyvtárost értetlenül hallgatták a pártbizottság vezetők. Ő a beszámolót javaslattal zárta: az 1800-as évek elején a karcagi tiszteletes vendége volt Csokonai Vitéz Mihály (1773-1805) - a magyarországi felvilágosodás legnagyobb költője -, amit a tiszteletes pincéjében kezdtek ünnepelni. A hordót csapra verték, a dugó elgurult, a másik facsapot nem találták. Némi iszogatás után a tiszteletes feltámolygott, Csokonai Vitéz Mihály egy idő után levéve tenyerét a hordó likáról, a tiszteletes után ment. Az a szomszédban időzött, Csokonai is feljött a pincéből, de a bor kifolyt...

A bizottság derülésére, az új könyvtáros javaslatára lett Beloiannis helyett Csokonai Vitéz Mihály a karcagi könyvtár neve.

Hosszú, tudatos módszertani munka eredménye volt a tudományos, számítógépes információs központú könyvtárhálózat kiépülése az egész országban.

Bálint István
ny. könyvtáros tanár

Őriznünk kell...

Az 1950-es évek közepétől a Művelődésügyi Minisztérium mellett szerveződött Könyvtártudományi és Művelődési Központ a könyvtári hálózat kiépítését kezdte el.

Cél volt az iskolai olvasóköri, művelődési klubok mellett létező, alig működő kis könyvgyűjtemények hálózattá fejlesztése.

Nagy feladat hárult a járási, városi könyvtárak mellett a megyei könyvtárak módszertani csoportjaira.

Községi, járási központok könyvtárait kellett nagyobbakká fejleszteni. Ennek személyi, tárgyi elhelyezési feltételeit kellett biztosítani.

A könyvtári könyvbeszerzési keretek fokozatos növelése mellett az ETO szerint besorolt, címleírt katalógussal ellátott könyveket a Könyvtárellátó biztosította. A magyarországi könyvtárak mellett, megyénként 4-5 művelődési autó is működött. A jársági, tiszafüredi tanyasi iskolák, kis községekben élők fontos eseménynek tekintették a művelődési autók könyvkölcsönzéseit, TIT-előadásait, a klasszikus irodalmi alkotásokból készült színes, szélesvásznú filmek vetítését. A művelődési autók ilyen kulturális missziójának emlékét őriznünk kell!

Bálint István
ny. könyvtáros tanár

Köszönöm volt kollégámnak, hogy megemlékezett a könyvtári múlt egy szeletéről. Örömmel adtuk tudtára mindenkinek, hogy őrizzük az emléket és a jó gyakorlatok most is megtalálhatóak a könyvtárakban, bár elnevezésükben változtak egy picit... Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer, ODR, Könyvtár Mozi... Csak kevesebben vagyunk könyvtárosok, módszertanosok (szerk.)

A szolnoki irodalom sanyarú sorsú poétája: Pataki Joachim

A közelmúltban volt születésének 120-ik évfordulója és 50 éve, hogy családjának tagjait követte az elmúlásban.

Három verseskötet, egy regény és egy színdarab szerzőjeként ismerték meg a nevét szülővárosában. Színdarabját a szolnoki színház is bemutatta.

Építészeti oklevelének megszerzése után alig 20 évesen besorozták a hadseregbe. Az első világháború második esztendejétől annak végéig egy utászsorozat tizedeseként végigharcolta a legkülönbözőbb hadszíntereket. Nem csodálható, hogy a háború élete végéig maradónak olyan élményt jelentett számára, amely műveiben, verses és prózai írásaiban egyaránt megnyilvánul.

A legplasztikusabb nagy regényéből, a „Hómezőben piros virágok”-ból sugárzik az a lelke mélyéből kiszakadó óhaj, hogy „Soha többé háborút!” A romantikus, esetenként érzélgős motívumoktól eltekintve a maga nyers és kegyetlen valóságában mutatja be a háború embertelenségét. A ma már irodalmi ritkaságnak számító könyv fénymásolatban a Verseggy Ferenc Könyvtár állományában megtalálható, olvasható. Leszerelése után építési vállalkozóként kereste kenyerét, hasznosítva a háború alatt utászként szerzett tapasztalatait.

Verskötetei a „Hulló virágok”, majd a „Vándor székelők”, a „Dalos imák” is hozzájárultak ahhoz, hogy a Verseggy Kör tagjává választották. Szandai Szabó Sándor őt kérte fel az általa megjelentetett Irodalmi Kurir versrovatának szerkesztésére.

Családi életében egymást követték a tragikus események. Fia, az ifjú Joachim 1944-ben az Arad körüli harcokban nyomtalanul eltűnt.

Az 1944. június másodikik szőnyegbombázás során otthonuk megsemmisült. A sorscsapás és a fia halálát feledni nem tudó felesége búskomorra vált és rákos agydaganat következtében fiatalon elhunyt.

A személyes csapásokon kívül a Rákosi-korszak éveiben anyagi helyzete is megrendült, hiszen mint építési vállalkozó eleve gyanús volt, leánya, Valéria pedig politikai nézetei miatt a kalocsai női börtönbe került. Csak 1956-ban a forradalom idején sikerült Ausztriába emigrálnia, ott is halt meg. Meggyőződésem, hogy az 1964-ben elhunyt Pataky Joachim életműve a két világháború közötti szolnoki irodalom maradandó és ápolandó értéke.

Szurmay Ernő
ny. könyvtárigazgató
a Verseggy Kör tiszteletbeli elnöke

Visszavonult szakemberek adják át tudásukat

Ugyan nem oly régen kezdtem könyvtáros pályafutásomat, de utazásaim, ösztöndíjas tartózkodásaim során igyekeztem ellátogatni a helyi bibliotékákba.

Eme cikkemben olyan német és angol könyvtárat mutatok be röviden, ahol lehetőségem volt betekintést nyerni a működésükbe.

Pár esztendeje a teltow-flämingi népfőiskolán tartózkodtam Luckenwaldében háromhetes ösztöndíjjal. (Grundtvig látogatások és cserék) A népfőiskola szorosán együttműködik többek között a helyi könyvtárral (Stadtbibliothek Luckenwalde), gyakran szerveznek közösen programokat. A leggyakoribbak az író-olvasó találkozók, a kiállítások, illetve magánszemélyek számolnak be kalandjaikról (pl. hegymászók, túrázók).

A luckenwaldei könyvtár épülete egykoron vasútállomásként funkcionált. Azt újjátölték fel és építettek hozzá az ifjú olvasóknak egy teret, amely csak az övék. Színes babzsák fotelekkel és falakkal tették fiatalossá.

Az OPAC könyvtári rendszert használják. Az éves beiratkozási díj felnőtteknek 15 euró, hallgatóknak 7,50 euró, diákoknak 5, míg általános iskolásoknak 2,50 euró. Ugyanakkor lehetőség van napi-, illetve havi jegy váltására.

A könyvtárban szívesen fogadják a könyv-, illetve könyvtárkedvelőket. Jelenleg 70 önkéntes segíti az intézmény munkatársainak munkáját. Többek között rövidebb mesék, szövegek felolvasására, könyvespolcok rendezésére kérik meg őket.

Berlinben havi és éves beiratkozási díj van. A havi díj 12 euró, míg az éves 30. Ott is lehet támogatni az intézményt anyagilag, melyért cserébe különböző kedvezményeket biztosítanak.

A berlini könyvtár komoly szakmai programokat kínált 2015 októberére előadásokkal és workshopokkal. A rendezvénysorozat címe: „Alexander von Humboldtól a Német Demokratikus Köztársaság sajtójáig”. A műhelybeszélgetés október 6-án kezdődött egy Alexander von Humboldt amerikai útinaplójáról szóló beszélgetéssel. Ezt előzte meg az „Elektronikus sajtó és elektronikus könyvek a politikai tudományokról” c. workshop. A részvétel ingyenes, a feltétel az előzetes jelentkezés.

Németország után egy angol könyvtárat mutatok be. Durhamben Grundtvig asszisztens ösztöndíjjal töltöttem négy és fél hónapot a Megyeháza Nemzetközi Irodáján, ahol a nemzetközi kapcsolatokat és a felnőttképzést tanulmányoztam. Ennek keretében a Durham Clayport Libraryben is eltöltöttem egy napot. Ennek a megyei könyvtárnak is sok felnőttképzési programja van.

Hétfőtől péntekig minden nap van kurzus az intézményben. Összesen 19 fajta, melyből 5 a könyvtár sajátja. Többek között tudományos ismeretterjesztő kör, olvasóklub, filmklub és keresztény angolszászokkal foglalkozó klub is működik benne.

Úgy gondolom, a két legérdekesebb kurzus az ún. U3A (The University of The Third Age) és a Supernova. Az U3A foglalkozásokon már visszavonult szakemberek adják át tudásukat az idősebb korosztálynak számítástechnika és filozófia témakörben. A Supernova kurzus egy számítógépes rendszer után kapta a nevét, amit látássérülteknek fejlesztettek ki.

Érdekesség, hogy a könyvtárban nem kell beiratkozási díjat fizetni. Az adatok rögzítése után tizenkét könyvet lehet kikölcsönözni három hétre. Az internet használata is ingyen van. A DVD és CD után kell fizetni darabonként 55 penny-t, vagy 3 darabot is ki lehet vinni kettő áráért.

A könyvtárban, mely a HALYCON rendszert használja, családfakutatást is végeznek.

Úgy gondolom, a bemutatott intézményektől több jó dolgot át lehet venni. Az idősek és az önkéntesek nagyobb létszámú bevonása talán nálunk is megvalósítható lenne.

Négyesi Ildikó

Hild Viktor Könyvtár, Szolnok

Könyv-lakók - Egy kiállítás sikere

A könyvek megőrzik múltunkat, ahogyan bennfelejtett tárgyainkat is.

A Verseghy Ferenc Könyvtárban kiállítás nyílt 2015 januárjában a könyvekben talált emlékekből. Több mint húsz éve gyűlnek a kincsek, melyeket olvasóink elé tártunk. Hihetetlen széles a választék, amely napról napra bővül és számtalan életről mesél.

A kiállított tárgyak között sok érdekesség fellelhető. Leggyakoribbak a nyomtatott vagy saját készítésű könyvjelzők, képeslapok, fényképek. Több százat őrzünk ezekből a gyűjteményünkben.

Sok utazási emléket zártak magukba a könyvek: belépőjegyeket (Róma, Wieliczka, Catedral de Segovia, Tiszaligeti Fürdő, Damjanich uszoda, Budavári Sikló, sportmérkőzések), koncert-, régi busz- és vonatjegyeket, képeslapokat.

Olvasóink rendszeresen felejtenek hivatalos iratokat a lapok között: leletek, kezelőlapok, bankszámlakivonatokat, igazolásokat, anyakönyvi kivonat – ezeket próbáljuk mindig visszaszolgáltatni. Legutóbb az adókártyáját juttattuk el tulajdonosának, aki nagyon hálás volt érte, azóta is szívesen jár vissza a könyvtárba.

Találtunk már préselt faleveleket, virágot, négylevelű lóherét, kaparós sorsjegyet, totószel-

vényt 1974-ből, használati útmutatókat, szerelmes üzeneteket, gyermekrajzokat és sokféle áru címkéjét, kedvencünk a „Fagyasztott libaszív”.

A legrégebbi könyvjelölő 1937-ből származik: egy könyvtári látogatójegy, amely a Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Könyvtárába szól.

Meglepő dolgok is kerültek már elő a könyvek lapjai közül – szalonnabőr, kenyérhéj, szalámi, fogpiszkáló, fültisztító, tisztasági betét, körömolló – ezeket az „érdekességeket” inkább nem tartottuk meg.

Következzék egy kis ízelítő kedvenc talált üzenetekből:

„Dédi! Elvittem a baltát, majd hozom. Tibi”

„Margó! Most olvastam, nagyon jó könyv. Könyvtári. Csók Ilus”

„Létszi, hogy kapjak egy gördeszkát! Annyira szeretném! Minden álmom.”

„Ágika! A lábasban a leves a Tiéd. Az asztalon lévő tésztahoz (ez a tegnap kifőzött volt!) szedjél a tűzhelyen lévőből. (Azért variáltam, hogy ami marad, ha Tomi nem enne meg holnap is jó legyen!) Csók: Anyu”

„A pálinka gonosz ital.

Aki issza korán meghal.

Ki nem issza az is meghal.

Így is úgy is elpusztulunk, akkor meg hát miért ne igyunk?”

A kiállítás folyamatosan bővül, állandó tárlatként kívánjuk bemutatni a gyűjteményt a könyvtárlátogatók számára. Sikerét mutatja, hogy az országos médiában is megjelentek róla tudósítások és ennek hatására más könyvtárak is bemutatták gyűjteményüket.

Aki pedig felismeri saját könyv-lakóját, bátran kérje el, visszaadjuk.

Engel Aranka

VFK, Szolnok

Népmese a könyvtárban

A népmeséé volt a főszerep az iskolai könyvtárban Jászfényszarun szeptember 30-án a magyar népmese napján. A népmese napja előtt meghívást kaptunk a városi könyvtárból Ildikó és Kati néniktől. Eleget is tettünk a szíves invitálásnak és három tartalmas, izgalmas rendhagyó magyar órát töltöttünk náluk. Az iskola 13 osztálya vett részt rendhagyó magyarórákon szeptember 29-ig az iskolai könyvtárban.

Minden osztály más népmesét dolgozott fel és játszott el. Voltak lexikonból, internetről kereső feladatok, fogalmak és régi, tájnyelvi szavak magyarázatának megkeresése. Kooperatív módszerrel dolgoztam a csoportokkal. Igen nagy sikere volt a közmondások, szólások magyarázatának, sokat derültünk együtt. Mondtam a gyerekeknek, hogy nagyon figyeljenek, mert a feladatokból lesznek a vetélkedőn kérdések, melyekre gyorsan, emlékezetből kell válaszolni. Tudniillik 30-ára vetélkedőt hirdettem meg az 5.-6. osztályosok számára: *Népmeséink* címmel.

Nagy volt a készülődés előtte a tanulók körében, mindenki a népmesekönyveket kölcsönözte. A negyedikesek szép illusztrációkat készítettek az olvasott népmesékhez, melyeket az olvasóteremben csodálhattak meg a tanulók. Készültek a gyerekek, de meg is lett az eredménye. Jól szerepeltek, sok-sok fabatkát gyűjtöttek a helyes válaszokért. Emlékeztek a már tanultakra, de új ismeretek elsajátítására is sor került. Ilyen volt az a kérdés is, hogy melyik népviseletben van a legtöbb szoknya a lányokon. Parázs hangulat volt az utolsó

órában, mert azonos pontszámmal, fej fej mellett küzdöttek a csapatok. Három ötödikes és három hatodik osztályos csapat mérte össze tudását.

1. helyezett a 6. bosztály *Zsuzska és az ördög* csapata
2. helyezett az 5. c osztály *A három királyok* csapata
3. helyezett az 5. b osztály *Hetet egy csapásra* csapata

Minden résztvevő színes oklevelet kapott.

A könyvjutalmakat a Jászfényszaru az Oktatásért Alapítvány ajánlotta fel, ezzel is támogatva az iskolai könyvtár rendezvényeit. Köszönjük a támogatást!

Baliné Bazsó Mária
könyvtáros tanár
Jászfényszaru

Dragomán György és Szabó T. Anna könyvtárunkban

„Azt ugyanis tudni kell, hogy a könyvlopkodás Lipcsében és Frankfurtban kvázi szokás, része a vásári kultúrának. Amikor megjelent A fehér király németül, Lipcsében voltam, és odatévedvén a kiadóm pultjához a szerkesztő büszkén azzal fogadott, hogy az én regényemből lopják a legtöbb példányt, és hogy ez milyen szuper. A pofátlanabbak egyenesen kofferrel érkeznek a vásárra, őket azért már nem nézik jó szemmel.”

(Dragomán György)

Ez nagy bók volt – mondta az író- ennek örülni kell, görög nyelvű fordítása is van a könyvnek, bár ez még soha nem volt a kezében. Eddig kb. 32 nyelvre fordították le műveit.

Jó hangulatú, igazán derűs perceket okozó író- olvasó találkozási sor a kunszentmártoni városi könyvtárban 2015. október 28-án, szerdán 17 órakor. Vendégeink voltak Dragomán György író és felesége, Szabó T. Anna költő. A házaspár egymással és a közönséggel beszélgetve oldott, vidám hangulatban mutatta be az írásművészet szépségeit, az alkotás folyamatát, örömteli pillanatait, de nehézségeit is.

Bepillantást nyerhettünk személyes élettörténetükbe, az Erdélyből történő áttelepülés előtti és utáni valóságukba. Házasságkötésük előtt inkább csak a családjaik ismerték egymást, hallottak egymásról, a Marosvásárhely és Kolozsvár közötti kb. 100 km-es távolság is megtette a magáét - akkoriban az átszállás, a vonatközlekedés a köztes Székelykocsárdon 7-8 óra várakozási időig is eltartott, nem volt buszjárat, személygépkocsihoz drága volt a benzin – a rendszer ravaszul megoldotta, hogy két, egymáshoz viszonylag közeli magyar városhoz ne legyen könnyű az átjárás. Anna 1987-ben, György 1988-ban települt át Magyarországra, Szombathelyen jártak gimnáziumba, életútjuk 15 éves koruk óta párhuzamosan fut, nemcsak házaspár, de harcostársak is, egymásnak saját szerkesztői, alkalomadtán kritikusai, bírálói is. Anna ismertebb kötetei (Madárlepte hó, 1995, Nehézkedés, 1998) mellett gyermekverseket (is) ír, György inkább regényeket: eddig *A pusztítás könyve*, *A Fehér király* és a *Máglya* c. művek kerültek ki keze alól. Jelenleg már kapható az *Oroszlánkórus* c. novelláskötete is.

A beszélgetés során felidéztek otthoni, családi emlékeiket, a honvágy is szóba került, hogyan élnek ezt meg, milyen az emlékek lenyomata

műveikben. György általában minimális önéletrajzi elemet sző műveibe, valamennyien felismerhetjük azonban bennük háttérként a romániai diktatúra sötét éveit, majd a diktátor bukása utáni történéseket. Beszéltek fordítói munkásságukról, mentoraikról, példaképeikről, általuk nagyra becsült költőkről, az egységes magyar irodalomról, írói módszereikről.

Rövid tudósításunkat egy Szabó T. Anna idézettel fejezzük be. Története van ennek is: miután Anna örömmel felfedezett egy borítás nélküli kapcsolótáblát könyvtárunkban, mely előtt a „Versek” felirat és néhány könyv díszelgett, paparazzóként odalopózott, és azonnal lefényképezte. Másnap az alábbi szöveget találtuk a facebook-bejegyzésében:

„Mostanában gyakran kérdezték tőlem, mi a vers. Mindig mondtam valamit kínomban - de annál jobb választ nem tudok, mint amit a kunszentmártoni könyvtárban láttam nemrég.

A költészet: kapcsolótábla.

(Kinek mit kapcsol be - engedni kéne működni és alakulni az áramköröket, a neuronokat, nem rögzíteni a huzalozást, mert különben, mihelyst kitették a lábukat az iskolából, soha többé nem gyűjtják fel a villanyt.)

(Szabó T. Anna)

Herczeg László
Kunszentmárton

Szabó T. Anna és Dragomán György

A könyvtárosok és a fejlesztő biblioterápia lehetőségei fogyatékkal élők társadalmi integrációjában

„A biblioterápia egyik fő célja, hogy az irodalmi szöveg segítségével igyekezzen oldani a személyiségben esetlegesen megtapadt görcsöket, felszabadítani az elakadásokat, blokkokat, s helyükre csúsztatni – a hosszú távon a személyiség sérüléséhez vezető – káros hangsúly-eltolódásokat.” (Sóron Ildikó)

A szépirodalmi műveket felhasználva a könyvtárosok, illetve a fejlesztő biblioterápiával foglalkozó szakemberek sokat tehetnek azért, hogy a fogyatékkal élő gyermekeket és felnőtteket a társadalom megismerje, megláthassa helyzetük pozitív oldalát is. A szépirodalmon keresztül lehetőség van arra, hogy a különböző fogyatékoságok emberközelié váljanak, ne csak egy diagnózist, egy kórképet jelentsenek. Támogató segítséget adhat a fogyatékkal élő személy szüleinek, családtagjainak a másság feldolgozásában, elfogadásában, a mindennapi életben felmerülő nehézségek leküzdésében. Nem utolsósorban – mint a művészetterápia egyik ága – a fogyatékkal élő személyek életminőségén jelentősen javíthat: formálhatja személyiségüket, segíthet egy egészséges önkép kialakításában, elősegítheti a kommunikációs és szociális helyzetek megértési problémáiból eredő feszültségeik csökkentését.

A szülők különbözőképpen reagálhatnak, amikor szembesülnek azzal, hogy sérült gyermeket kell felnevelniük, gyermeküknek valamilyen fogyatékosággal kell megküzdnie. Vannak, akik egyfajta gyász-állapotba kerülnek. A gyászfeldolgozás különböző fázisait (tagadás és elszigeteltség; harag; alku; mély bánat, depresszió; elfogadás) ugyanúgy megélik, mint egy szeretett személy halála esetében.

A szülőknek el kell tudni engedniük, meg kell gyászolniuk azt a gyermeket, aki képzeletükben, reményeikben élt, aki lehetett volna, ha nem fogyatékkal élőknek születik. Sajnos, számos esetben ez sosem történik meg, a szülő képtelen elfogadni a helyzetet, mindig a „mi lett volna, ha” kérdések foglalkoztatják. Mások megkönnyebbüléssel fogadják el a diagnózist, mert már a vizsgálatok előtt gyanították, hogy mi lehet a probléma, olvastak erről, tájékozódtak. Bárhogy is reagálnak, a helyzet megmásíthatatlan, élethosszig tartó befolyással bír. Ugyanígy hatással van a fogyatékoság ténye a testvér(ek)re, a nagyszülő(k)re, a tágabb család életére, a baráti kapcsolatokra. Azoknak a pedagógusoknak, akik ép intellektusú, valamilyen fogyatékkal élő gyermeket integráltan nevelnek, oktatnak (óvodában, iskolában), szintén szembesülniük kell azzal a ténnyel, hogy a megszokott, hagyományos, már bevált pedagógiai módszerek nem minden esetben alkalmazhatóak az ő esetükben. Ezen túlmenően figyelembe kell venni azt a közösséget is, ahol a gyermek hétköznapi jó részét tölti. Mind a pedagógusok, mind a gyermekközösség (és rajtuk keresztül a többi szülő) részéről meghatározó az a tény, hogy képesek-e elfogadni a másságot; képesek-e harmonikusan, támogatóan együtt létezni egy fogyatékkal élő személlyel.

Úgy gondolom, hogy a fejlesztő biblioterápiának létjogosultsága van a fogyatékkal élő gyermekek és felnőttek helyzetének megismertetésében, a másság elfogadtatásában, a tájékoztatásban. Szeretném tisztázni, hogy mit értek fejlesztő biblioterápia alatt, amikor a fogyatékkal élő gyermekek, a gyermekek szülei, testvérei, más családtagok, a gyermeket integráltan nevelő, oktató pedagógusok számára nyújtható lehetőségekről

szólok. Leginkább Clara Richardson Lack tipológiáját vettem alapul, aki megkülönböztet fejlesztő és klinikai biblioterápiát, az alkalmazott tevékenységek és a bevont személyek típusa alapján. Lack szerint „a fejlesztő biblioterápia az irodalom perszonalizálása abból a célból, hogy az egyén képes legyen az életben rá váró feladatokat megoldani. A klinikai biblioterápia egyfajta beavatkozási mód, mellyel súlyos érzelmi vagy viselkedéssel problémákkal küzdő egyéneken segítenek”. A fejlesztő biblioterápia esetében az olvasmányok és a beszélgetések az általános személyiségfejlődést célozzák meg, míg a klinikai biblioterápia esetében konkrét problémákra fókuszálnak. A biblioterápia leggyakoribb célja az, hogy személyes belátáshoz segítse az olvasókat és növelje önismeretüket. Ez a belátás azt jelenti, hogy képesek azonosítani az olvasás során felmerült érzelmeket, és képesek azokról beszélni. Valójában persze annyi célja lehet a biblioterápiának, ahány szakember alkalmazza azt, és ahányféle csoporttal van dolga a biblioterapeutának.

Hiszek abban, hogy a szülők sokat tehetnek gyermekük fejlődésének elősegítéséért azáltal, hogy a mesélést, az olvasást beépítik a napi tevékenységek sorába. Az olvasás nyújtotta előnyök, jótékony következmények a személyiség fejlődésére az olvasás nélkül csak részlegesen, vagy – más eszközökkel – csak komoly erőfeszítések árán érhetőek el. Az olvasás révén ugyanis szinte észrevétlenül jutunk intellektuális és érzelmi gazdagodáshoz, műveltség- és tudásgyarapodáshoz, a pszichikus funkciók fejlődése révén pedig kedvező irányú személyiségformálódáshoz.

Ha a szülők kezébe megfelelő eszközöket adunk, akkor a családi otthon falai között, játékos formában maguk is hatékony segítséget adhatnak gyermeküknek.

Ez sem lényegesebb költséggel nem jár (könyvtárban hozzájuthatnak a szükséges irodalomhoz), sem különösebb időt nem vesz el a családoktól, hiszen a mesélésnek, a meseolvasásnak, az olvasottak megbeszélésének egyébként is szerves részét kellene képeznie a mindennapoknak. Ezzel a módszerrel a családban nevelt tipikusan fejlődő gyermekek is sokat profitálhatnak. Ezekben a percekben nem érzik azt, hogy ők mellőzöttek, hiszen egy jól működő családi rendszerben a mesélés, a beszélgetés közös, meghitt tevékenység.

Abból kiindulva, hogy a biblioterápia tágabb értelemben vett jelentése a személyes problémák megoldásának segítése irányított olvasással, akkor a könyvtárosok már egyszerű könyvajánlás segítségével is segítséget nyújthatnak. Könyvtáros szempontból az a határozott szándék a biblioterápia alapja, hogy a könyvek és egyéb források segítségével befolyásoljuk, áthangoljuk a viselkedésmódokat, valamint kiszolgáljuk az olvasók speciális vagy kevésbé speciális élethelyzetéből fakadó információs igényeit. Továbbá létezik a biblioterápiának még egy definíciója, ezt azonban csak pszichológiai szakfolyóiratokban találjuk meg. A biblioterápia ott néha az önsegítő (self-help) könyvek használatára utal a szemtől szembeni terápia helyett. Az önsegítő terápia célszemélyei tipikusan olyan „kliensek”, akik meghatározott szocio-emocionális zavarokkal küszködnek. Az önsegítő terápiák útmutatásai között szerepel könyv adása a szülőnek vagy a fiatalnak; más módszerek magukba foglalnak olvasás előtti beszélgetéseket is a probléma természetének és mértékének feltárására, olvasás közbeni megfigyelést, a célszemélynek nyújtott segítséget a könyv üzenetének alkalmazásában, teljesítőképességének ellenőrzését, és a terápiát követő

szolgáltatásokat, hogy biztosítsák a könyv javaslatainak sikeres kivitelezését.

Bartos Éva tapasztalatai szerint a fejlesztő biblioterápia eredményesen használható gyermekeknél empátiájuk, toleranciájuk, szociabilitásuk növelésére, problémamegoldó képességük – ezáltal kreativitásuk – fejlesztésére, valamint segíti őket személyes céljaik felismerésében, a célok kitűzésében és elérésében, azaz a céltudatos jövőkép és a hozzá vezető út kialakításában.

Nagy Attila vizsgálta azt a kérdést, hogy az olvasás, a könyvtárhasználat, a folyamatos művelődés hogyan is hat a személyiségre, alkalmas-e az ember gyökeres átalakítására, megjobbítására. Arra a következtetésre jutott, hogy egyrészt a személyiség kognitív, megismerő tevékenységeinek szintjén egy-egy mű befogadása pozitív eredményt mutat. A megismételt IQ-vizsgálatok az olvasás, a tanulás, a művelődés folyamatos tréningjének fejlesztő erejét támasztják alá. Azonban a mélyebb attitűdök síkján csak nagyon múlékony, csupán néhány óráig, napig tartó hatásokat lehetett minden kétséget kizáróan igazolni. Itt is igaz az a tétel, mely szerint a személyiség alapjai a korai szocializációban, főként a családban, a többgenerációs minták nyomán, illetve a hétköznapi gyakorlatban, a személyközi kapcsolatok hálójában formálódnak a leghatékonyabban.

Ezért rendkívül fontos, hogy már kora kisgyermekkorban elkezdjük a kortársak „érzékenyítését” a másság elfogadására. A gyermekek hoznak egyfajta attitűdöt a családból, amelyet finoman, fokozatosan hangolhatunk egy befogadóbb magatartás irányába, ennek színtere leginkább az óvodai-iskolai közösség lehet.

Természetesen, „csodákat” nem tehet sem a könyvtáros, sem a fejlesztő biblioterapeuta, de, ha módszeresen, megfelelő meséket, irodalmi

műveket alkalmazva, a pedagógusok, a fejlesztő pedagógusok munkáját kiegészítve tevékenykedik, akkor tartós sikert érhet el.

Célzott olvasmányokkal, specifikus foglalkozásokkal a közművelődési intézmények, a könyvtárak, a könyvtárosok nagyon sokat tehetnek az elfogadás, az integráció területén, hiszen a könyvtári törvény előírja, hogy megkülönböztetés nélkül mindenki számára biztosítani kell a könyvtárhasználatot, az információkhoz való hozzáférést. A könyvtárak szociális tevékenysége olyan nélkülözhetetlen támogatás, amely esélyegyenlőséget biztosít mindenki számára. Amikor a könyvtáros empátiával, támogatóan fordul a fogyatékkal élők, a fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok felé, és könyvtári környezetben tevékenységével segíti őket, példát mutat a társadalom irányába.

Irodalomjegyzék ajánló:

Sóron Ildikó: Wellness a könyvtárban, műKINCSvadászat 1. In: Könyvtári Levelező/Lap 22. évf. (2010. február) 2. sz. p. 20.
Kálmán Zsófia: Bánatkő, Budapest: Keraban Könyvkiadó, 1994

Csorba-Simon Eszter: Biblioterápia. In.: Tudásmenedzsment 14. évf. (2013. június) TDK Különszám. p. 75

Segített a könyv, a mese : Vallomások életről, irodalomról, olvasásról. Szerk.: Bartos Éva. Budapest: Magyar Olvasástársaság, 1999. [online] [2015.05.20.] URL: <http://mek.oszk.hu/05400/05496/05496.htm>

Olvasókönyv a biblioterápiáról. Szerk.: Bartos Éva. Budapest. OSZK KMK, 1989. p. 11.

Doll, Beth – Doll, Carol: A biblioterápia meghatározása. In: Elektronikus Könyv és Nevelés II. évf., 2000. 3. sz. [online][2015.05.20.]

Kalotainé Gacov Szerafina
Szandaszőlősi Fiókkönyvtár

KÖNYVTÁRI CIRKUSZ – VILÁGSZÁM!

Csak tessék, csak tessék! Bemutatkoznak a Nagy Könyvtári Show szereplői!

A 10. Országos Könyvtári Napok alkalmával is sokszínű programokkal találkozhattak a Verseggy Könyvtár gyermekkönyvtárába járók. Minden napra jutott nemcsak mese, és más érdekes rendezvény is.

A *Megemlékezések, emlékek napját* a szabadságharc hőseinek szenteltük, hisz „Nem mese ez gyermek...” címmel prózamondó versenyre vártuk az alsó tagozatos kisdiákokat. A versenyre olyan történetekkel, mondákkal nevezhettek, amelyek az 1848/49-es forradalom és szabadságharcról, hozzá köthető neves személyekről szólnak. A zsűribe Munkácsyné Danyi Zsuzsannát hívtuk, aki a Szolnok TV mesemondó-szerkesztője. Családias, jó hangulatú megemlékezés zajlott a megjelent gyermekek és tanáraik részvételével.

Partnerségben a biztonságos életért a rendőrség szakemberei, Mészáros János alezredes és Ecseki-Kolonics Eufrozina hadnagy interaktív előadásán vehettek részt a gyermekek. A közlekedésben az alkoholos, a kábítószeres befolyásoltság óriási veszélyforrás. Erre nem lehet elég korán figyelmeztetni a gyermekeket. Mit kellene tenni, ha balesetet szenvedünk? És ezt mennyire nehezíti meg a kábult állapot? A diákok részleg szemüveg segítségével próbálhatták ki, milyen nehéz is akár egyenesen járni, vagy a legegyszerűbb logikai feladatokat végrehajtani. Nagyon kíváncsian vették fel a szemüveget, de nem volt olyan, aki nem úgy vette le, hogy „ó, de rossz volt”!

A babákat és szüleiket két alkalommal is vendégül láttuk ezen a héten. A hagyományos babafoglalkozásokon a *Ciróka Mókán* kedden és a *Ringatón* csütörtökön. Ez a nap azonban kicsit más volt!

Az *Összefogás az egészségünkért* jegyében összefogtunk a szolnoki babahordozós klubbal, akik klubfoglalkozásukat a könyvtárban tartották meg. Ennek keretében a Ringató foglalkozás után ismertetőt tartottak a hordozás történetéből, majd mindenki kipróbálhatta a hordozókendők százféle változatát, segítséget kaptak a használathoz, válaszokat a hordozás testi és mentális hatásairól az egészségre vonatkozóan. S ha az egész délelőtt nem lett volna elég színes, kézműves foglalkozásra is volt lehetőség. Olyan rágcsalancot horgolhattunk, amit amellet, hogy mutatós, a babánk is megkóstolhat, amíg a nyakunkba kötve hordozzuk. Bónuszként talp és kéznyomatot is készíthettünk a picikről, amit később dísz tárgy, vagy díszpárna készítéséhez is felhasználhatunk. Nagy örömmel láttunk vendégeink között nemcsak anyukákat, nagymamákat, de apukát is.

Pénteken az *Olvassunk együtt* vendége Maros Edit volt, a Húvösvölgyi sulis regényciklus fiatal íróője. Az elképzelésünk az volt, hogy az íróval az az osztály találkozhat, amely egy pályázaton vesz részt. Dóri, a Húvösvölgyi sulis újságjának újrakezélője a könyvtárban fedezi fel a régi példányokat. Ez adta a pályázat ötletét: „Nálatok volt ilyen újság? Élesszétek újjá, vagy teremtsetek hagyományt! Készítsétek el az újság mutatószámát! Bármit tartalmazhat az osztály életéből: tábori beszámolót, kulturális és sport híreket, versenyeredményeket, pletykákat... A legötletesebb munkát beküldők díja a találkozó.” A felhívást elküldtük az iskoláknak szeptember elején. Bár a könyv összes példánya folyamatosan kölcsönzésben van, sajnos nem érkezett be pályázat határidőre. Ezért a hagyományos csatornákon keresztül szerveztünk közönséget a találkozóra. Így tanulószobás diákok jöttek szép számmal a jó hangulatú beszélgetésre.

A *Könyvtári show* szombati napján a rendszeresen nagy érdeklődésre számot tartó *Családi hétvégénket* rendeztük meg. A „show” keretében mi más is kerülhetett a gyermekkönyvtárosok Minerva báb-csoportjának paravánjára, mint „a só”, a magyar népmese feldolgozása. Bár nem a hagyományos időben és helyszínen vártuk a nézőközönséget, a tapsok és a látogatók nem lettek kevesebben.

És eljött végre a *Könyves Vasárnap!* A könyvtár épülete és dolgozói cirkuszi díszbe öltözve várták a látogatókat. Az időjárás nem volt hozzánk kegyes, viharos széllel, csapkodó esővel köszöntött ránk, ezért az összes vendégcsalogató programot, amit a Kossuth térre terveztünk, be kellett szorítani a könyvtár épületébe. A kézműves kirakodóvásár az ifjúsági terembe és az 1. emeleti olvasóterembe költözött, a besenyszögi hagyományörzők íjászkodás helyett a jurtába szánt bemutatókat, lepénysütést tartották a szárazkapuban. A bemutatók sora pedig mind a Versegly Terembe került. Egyetlen programot kényszerültem lemondani, a szolnoki Újvárosi DSE ugrókötelesei bemutatóját, biztonsági okból. A terem adottságai nem elegendőek a bemutatóhoz, a téren pedig lehetetlen lett volna megtartani.

A ruhatár legelőször a Star Wars showra telt meg kabátokkal, hisz a közönségcsalogató jelmezes bemutatóra rengetegen voltak kíváncsiak. Az 501-es Légión Magyarországi Helyőrsége hat fős különítménnyel érkezett a könyvtárba. Obi-van Kenobi, Sabine és Ahsoka a jedik táborát, két rohamosztagos és maga Darth Vader a sötét oldalt képviselte Szolnokon. Látványos jelmezek, fénykard vívás után közönségtalálkozó és fotózás vette kezdetét, mely a további műsorok miatt a könyvtár egész területére kiterjedt.

Következő vendégünk a Mentőkutya Világbajnokságon, Dániában járt Kröpfl Erzsébet volt három kutyájával, akivel a bemutatót követően beszélgetni is lehetett, vagy éppen tanácsot kérni a felelős kutyatartásról. Természetesen a megjelent kutyusok simogathatók, szeretgethetőek voltak.

A kutyusok után a táncé volt a főszerep. A Dolce Dance Salsa Tánciskola szolnoki táncosai, majd a Free Feelings Hip-Hop Táncsoport tagjai vették birtokba a termet. Ez utóbbi csoport szó szerint, hiszen a táncsoport látványos bemutatói mindig nagy közönséget vonzanak, elsősorban a szülők és nagyszülők köréből. Mivel ők versenytáncosok, egy ilyen bemutatókor láthatják a szülők a csemetéjüket. Ezúttal sem férték be a Versegly Terembe.

Egy szusszanásnyi szünet után eredményt hirdettünk, mégpedig az egész éven át tartó Nagy Olvasási Kihívás gyermekeknek szóló olvasási versenyének eredményét. A kihívást könyvtárunkban 84-en fogadták el, ennyi pontgyűjtő füzetet adtunk ki, és 15 darabot hoztak vissza kitöltve határidőre. Emléklap és könyvajándék volt a jutalmuk.

Ezután szüreti műsor következett, Benedek Elek: Krisztus Urunk muzsikája című meséjének interaktív feldolgozása népzenevel, hangszerismertetővel, táncszízzel. Tóth-Pál Zoltán népzeneész és barátai segítségével megismerhettük a csósz fáradságos munkáját, a szüret eszközeit, dalt tanulhattunk és táncolhattunk. A műsor szólópréssel és mustkóstolással zárult.

Végül a legkitartóbbak családi koncerten vehettek részt a Garabonciás együttes főszereplésével. Az együttes még nem járt Szolnokon, ezért nagy volt a várakozás. Megzenésített verseket és saját számokat is játszanak többféle hangszeren. Akik ott voltak, színvonalas gyermekkoncertet hallhattak, játékokkal, hangszerismertetővel.

Velük zárult a könyvtári cirkusz előadásainak sora. De ők csak a vendégművészek voltak. Ott voltak még kollégáink, a könyvtár dolgozói, akik egész nap halálmegevítő bátorsággal cirkuszi jelmezekben „bohóckodva” tették a dolgukat. A rendkívüli nyitva tartás alatt, rendkívüli időben hagyományos beiratkozási akciókkal várták a látogatók tömegét, vagy a kreatív kézműves foglalkozások vezetésével

és egész napos arcfestéssel tették vidámmá, színessé ezt a szürke, esős őszi napot. Ezúton is szeretnék köszönetet mondani az aktív, lelkes részvételért az összes bohócnak, tigrisnek, oroszlánnak, kutyusnak, állatidomárnak, kötél-táncosnak, kis és nagy pantomimesnek, nem utolsósorban porondmester társamnak és azoknak is, akik a mindennapi énjükkel vették ki részüket a könyves vasárnapi forgatagból.

Balázs Ildikó
VFK gyermekkönyvtár osztályvezető

Karácsonyi köszöntő!

Nagyon izgalmas évet búcsúztatunk néhány nap múlva. A megyénk valamennyi könyvtárában szép programokon látták vendégül az olvasókat, kiemelkedően jól sikerültek az Összefogás rendezvényei, ahogyan a hozzánk érkezett beszámolókból látjuk. A legapróbb könyvtárakban is lehet már érezni a Könyvtárellátási Szolgáltatási Rendszer jótékony hatását. Új könyvek informatikai eszközök, megújult könyvtári terek segítenek több olvasót vonzani a könyvtárakban.

A hagyományos könyves ünnepeken túl ebben az évben 2015 július 16-18-a között Szolnokon került megrendezésre a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 47. Vándorgyűlése. Nagy kihívás, szép feladat volt ez a Versegly Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény számára, de gondolom nem csak a szolnokiaknak, hanem a megye könyvtárosai számára is élményt, büszkeséget jelentett, hogy a mi megyénkben láttunk vendégül több mint 700 könyvtárost.

Megyénk valamennyi könyvtárosának köszönöm az egész éves együttműködést, jó színvonalú szakmai munkát, emberi barátságot, és azt kívánom, hogy áldott szép karácsonyi ünnepeken szerettei körében pihenjen mindenki, majd sikerekben gazdag, boldog, új esztendőben dolgozhassunk együtt az olvasókért.

Lászlóné Nagy Ilona
Versegly Ferenc Könyvtár és Közművelődési
Intézmény igazgatója

CIMBORA klub Törökszentmiklóson

Sok évi tervezgetés után a törökszentmiklósi Ipolyi Arnold Könyvtár gyermekkönyvtárában is megalakult a Cimborák klub

Török Marcsi könyvtáros a dunaújvárosi cimborákkal december 10-én eljöttek könyvtárunkba és az általuk már 12 évvel ezelőtt megszerkesztett Cimborák Esküt mi is letettük!

Remekül sikerült délután volt. Kis cimboráink műsorral készültek, várták a dunaújvárosiakat, Zétény saját mesével, Virág furfangos találós kérdésekkel, Zselyke énekkel készült, Csenge is mesét mondott és Zoé énekkel és fuvolaszóval, míg Sanyi bűvészműtárvánnyal készült és hallhattuk még Rékát is fuvolázni. A dunaújvárosi cimborák a szép műsoruk mellett bemutatták a klubéletüket, sok hasznos tanácsot és még egy meghívást is hoztak számunkra. Nagyon jó volt velük találkozni, már eddig is sokat segített az alakuló lépések megtervezésében Török Marcsi, de ezzel a találkozóval örökre emlékezetessé tették a találkozást.

A klub első foglalkozását, az alakuló beszélgetést az őszi szünetben tartotta, ahol a hívó szóra 22 általános iskolás gyermek jött el. Azóta kéthetente találkozunk. A negyedik találkozás alkalmával tettük le az eskünket.

A rövid eltelt idő alatt is már sok élményben volt részünk, csak hogy néhány programot említsek: közösen megnéztük a Kis Herceg színházi előadást és beszélgettünk róla, már mindenki bemutatott egy kedves könyvét és a mesebefejezésekre is számtalan megoldás készült! A jó megoldásokat, a közösségi munkát cimboratallérral jutalmazzuk. Ezek később beválthatók!

Mi egy baráti, olvasó kisközösség vagyunk, ahol a könyv a játék és vidám beszélgetésekkel töltjük az időnket. Kéthetente találkozunk a gyermekkönyvtárban!

Reméljük, hogy kis közösségünk még sok szép élményt, sok szeretetet, barátságot adó találkozót és megannyi szépséget hoz majd el mindannyiunk életében!

Szabó Ferencné, Marika néni

Rékasy Ildikó

(1938-2015)

1938-ban született Budapesten. Tiszaroffon töltötte gyermekkorának legszebb időszakát. Szolnokon végezte középiskolai tanulmányait. A szegedi József Attila Tudományegyetemen szerzett diplomát.

1959-1991-ig a Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár munkatársa volt. Az ő nevéhez fűződik a Verseghy-bibliográfia.

Már elmúlt 50 éves, amikor komolyan foglalkozni kezdett a versírással. Egykori férje posztumusz kötetének szerkesztése után sorra jelentek meg önálló versei is.

Több önálló kötete látott napvilágot (*Belesimulva, A régi roffi kert, Volt-e a Kert?, Egy foltnyi ég*).

Utoljára 2013-ban jelent meg *Válogatott versek* című gyűjteménye.

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Kaptár

Jász-Nagykún-Szolnok megye könyvtárainak híradója

Szerkesztő: Illés Julianna (illes@vfmk.hu) Felelős kiadó: Lászlóné Nagy Ilona

Kiadja a Verseghy Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény

5000 Szolnok, Kossuth tér 2., Postafiók 139.